

Haber- ABD Dini Özgürlükler Raporu'nda Türkiye'ye eleştiri: Azınlıkların eğitim faaliyetleri kısıtlanıyor

ABD Dışişleri Bakanlığı'nın hazırladığı Dini Özgürlükler Raporu'nda, Türkiye'de dini azınlık gruplarının üyelerini eğitime faaliyetlerinin kısıtlandığı kaydedildi.

3 Haziran 2022 tarihli haber: [ABD Dini Özgürlükler Raporu'nda Türkiye'ye eleştiri: Azınlıkların eğitim faaliyetleri kısıtlanıyor \(gazeteduvar.com.tr\)](https://www.gazeteduvar.com.tr/abd-dini-ozguurlukler-raporu-nda-turkiye-ye-elestiri-azınlıkların-eğitim-faaliyetleri-kısıtlanıyor)

DUVAR - ABD Dışişleri Bakanlığı, ülkelerde dini özgürlüklerin durumunu mercek altına alan yıllık Dini Özgürlükler Raporu'nun sonuncusunu yayınladı. Raporun Türkiye bölümünde hükümetin dini özgürlükler konusundaki uygulamalarına eleştiriler yöneltildi. 2021 yılını kapsayan raporun Türkiye bölümünde, anayasanın ülkeyi laik bir devlet olarak tanımladığı, vicdan, dini inanç, ifade ve ibadet özgürlüğünü öngördüğü ve dini nedenlerle ayrımcılığı yasakladığı belirtildi. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın görevlerine değinilen raporda, bu kurumun İslam'la alakalı dini konuları idare ve koordine ettiğine ve görevinin İslam'ın uygulanmasını sağlamak, dini eğitim sunmak ve dini kurumları idare etmek olduğuna değinildi.

Raporda, medyaya göre Müslüman Uygur toplumunun bazı üyelerinin, Çin Halk Cumhuriyeti'nin, Uygur diasporası üyelerini Çin'e sınır dışı etmeme politikasını değiştirmesi için Türk hükümetine baskı yapma girişimlerinde bulunduğu yönünde kaygılar taşıdıkları belirtildi. Medyadaki haberler ve hükümetin kamuoyuna yaptığı açıklamalara göre, Ankara'nın genelde ülkedeki Uygurları korumada istekli davrandığı, yıl içerisinde herhangi bir Uygur'u Çin'e sınır dışı etmediği ve politikasını değiştirmeyi planladığı iddialarını sürekli olarak yalanladığına işaret edildi.

Raporda, Temmuz ayında 9 Kürt Sünni imamın tutuklandığı, imamlara terörle alakalı ve Kürtçe vaaz verdikleri gerekçesiyle suçlamalar yöneltildiği, bu kişilerin daha sonra serbest bırakıldığı yönündeki haberlere de atıfta bulunuldu. İmamları temsil eden avukatın medyaya, müvekkillerinin seçtikleri dilde vaaz verememeleri nedeniyle "din ve inanç özgürlüklerinin açıkça ihlal edildiğini" söylediği belirtildi.

'İNSAN HAKLARI EYLEM PLANI YASALAŞMADI'

RTÜK'ün Mart ayında "toplumun dini değerlerine hakaret ettikleri" gerekçesiyle Halk TV ve TELE1'i para cezasına çarptırdığının kaydedildiği raporda, bağımsız Türkiye medyasının, RTÜK'un bu adımlarını, hükümeti eleştiren medya kurumlarına karşı sıkça uygulanan bir misilleme aracı olarak nitelediği ifade edildi. Aynı ay Anayasa Mahkemesi'nin "dini değerlere hakaret eden" tweetler paylaştığı gerekçesiyle bir gazeteciye 7 ay hapis cezası veren bölge mahkemesinin kararını onayladığı ayrıntısına da raporda yer verildi.

Hükümetin mart ayında iki yıl içinde uygulamaya sokulmak üzere İnsan Hakları Eylem Planı açıkladığı ve planda dini azınlık toplulukları için reformlar öngördüğü anımsatılan raporda, bununla birlikte planın yasalaşmadığı ve dini grupların temsilcilerinin de planın açıklanmasından sonra hükümetle olan etkileşimlerinde herhangi bir değişiklik rapor etmedikleri belirtildi.

'HÜKÜMET YETKİLİLERİ ANTİSEMİTİK SÖYLEMLER KULLANIYOR'

Hükümet yetkililerinin konuşmalarında antisemitik söylemler kullanmaya devam ettiğine değinilen raporda, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Mayıs ayında, İsraililer için “bunlar 5 yaşında 6 yaşındaki yavruları öldürecek kadar katil. Bunlar kan emmekle ancak doyar” şeklinde ifadeler kullandığı hatırlatıldı.

Raporda, hükümetin Müslüman olmayan dini azınlıkların, özellikle de sadece Ermeni Ortodoks Hıristiyanlar, Yahudiler ve Rum Ortodoks Hıristiyanlar'ı kapsayan Lozan Anlaşması yorumu kapsamında tanınmayan grupların haklarını sınırlamaya devam ettiği de belirtildi. Medya ve sivil toplum örgütlerinin Protestan cemaatlerin Türk vatandaşı olmayan liderlerine karşı, ülkeye giriş yasağı ve sınır dışı etme gibi muameleler sergilendiğini bildirdiğine değinilen raporda, dini azınlık gruplarının üyelerini eğitime faaliyetlerinin de kısıtlanmaya devam ettiği, Heybeliada Ruhban Okulu'nun hala kapalı olduğu kaydedildi.

'DİNİ AZINLIK GRUPLARININ EĞİTİMİ KISITLANIYOR'

Hükümetin Sünni Müslüman din insanlarına eğitim vermeye devam ederken, diğer grupların ülke içerisinde kendi üyelerini eğitmesini ise kısıtladığı ifade edildi. Ocak ayında bir Ermeni Hıristiyan parlamenterin Kütahya'da yerel yasalarla korunan 17'inci yüzyıldan kalma bir Ermeni kilisesinin yıkılmasını kınadığı, bunun yanında Süryani Ortodoks Metropolitliği'ne göre İstanbul'da yeni bir Süryani Ortodoks kilisesinin inşasının sürdüğü belirtildi.

Raporda yine medya haberlerine atfen, ibadet yerleri ve mezarlıklara karşı münferit vandalizm eylemlerinin görülmeye devam ettiği kaydedildi. Bununla ilgili bazı olayların sıralandığı raporda, örneğin şubat ayında, Manisa'nın Akhisar ilçesinde bir Yahudi mezarlığının kapısının kimliği bilinmeyen kişilerce tahrip edildiği, mart ayında da polis, İstanbul'un Ayvansaray bölgesindeki tarihi Kasturya Sinagogu'nun kapısının ateşe verilmesiyle ilgili soruşturma başlattığı ifade edildi. 11 Temmuz'da İstanbul'un Kadıköy semtinde Surp Tavakor adlı Ermeni kilisesinin kapılarında üç kişinin dans ederken kendilerini videoya çektikleri ve kapıdaki çarpmaya zarar verdikleri olaya da yer verilen raporda, hükümet yetkililerinin bu kişilerin davranışını kınadığı, söz konusu kişilerin daha sonra gözaltına alındığı ve ardından serbest bırakıldığı kaydedildi.

Aralık ayında üç şüphelinin “dini değerlere hakaret” suçlamasıyla yargılandığı, adli sürecin yıl sonu itibarıyla hala devam ettiği belirtilen raporda, eylül ayında da, Mersin'de kimliği bilinmeyen kişilerce Kürt Aleviler'e ait evlerin duvarlarına “Kürt Aleviler defolun” şeklinde yazıların yazıldığı haberlerine alıntı yapıldı.

Sosyal medya ve yazılı basında antisemitik ve nefret söylemlerinin devam ettiği tespitinin de yer aldığı raporda, ağustos ayında sosyal medyadaki bazı şahıslar ve gazetecilerin, ülke genelinde etkili olan yıkıcı yangınlarla Türkiye'de yaşayan yabancı bir haham arasında bağlantı kurduğu belirtildi. 18 Haziran'da Yahudi toplumunun temsilcilerinin, Boğaziçi Üniversitesi'nde eylem yapan akademisyenler için “Hepiniz şerefsizsiniz. Hainsiniz. Yahudisiniz” diyen bir sağlık ve sosyal hizmetler sendikasının başkanına dava açtığı yönündeki haberlere de raporda atıf yapıldı.

Raporda, 25 Ekim’de Başkan Joe Biden ve Dışışleri Bakanı Antony Blinken’in Washington’da Fener Rum Patriği Bartholomeos’u ağırlamalarına da yer verilirken, görüşmelerin ardından Beyaz Saray’ın, “dini özgürlüklerin temel bir insan hakkı olarak önemini görüştüler” şeklindeki açıklama yaptığı, Blinken’in da, “Dünya genelinde Ortodoks Hıristiyan toplumuyla ve Türkiye’de ve bölgedeki dini azınlıklarla ortaklığımıza değer veriyoruz” diye tweet attığı hatırlatıldı.

ERDOĞAN'A 'KINAMA' AÇIKLAMASI HATIRLATILDI

ABD Büyükelçisi, Türkiye’yi ziyaret eden üst düzey Amerikalı yetkililer ve diğer büyükelçilik ve konsolosluk yetkililerinin, hükümet yetkililerine, dini çeşitliliklere saygı ve yasalar altında eşit muamelenin önemini vurgulamaya devam ettiği de vurgulanan raporda, 18 Mayıs’ta ABD Dışışleri Bakanlığı sözcüsünün, Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın antisemitik söylemini kınayan bir açıklama yayınladığı anımsatıldı.

Raporda, Amerikalı yetkililerin hükümete dini gruplar üzerindeki kısıtlamaları kaldırma ve mülklerin iadesi konusunda ilerleme sağlanması çağrılarında bulunduğu belirtildi. Dışışleri Bakanı dahil üst düzey Amerikalı yetkililerin Heybeliada Ruhban Okulu’nun yeniden açılması ve ülkedeki tüm topluluklardan ruhlar üyelerinin eğitimine izin verilmesi çağrılarını dile getirmeyi sürdürdüğüne işaret edilen raporda, mayıs ayında ABD Dışışleri Bakan Yardımcısı’nın İstanbul’da Patrik Bartholomeos’la görüştüğü, ayrıca Aya Yorgi Kilisesi’ni ziyaret ettiği, büyükelçilik ve konsolosluk yetkililerinin de geniş yelpazede İslami liderler ve dini azınlık toplumu liderleriyle toplantılar düzenlemeyi sürdürerek, dini özgürlükler ve dinlerarası hoşgörünün önemini vurguladıkları ve herhangi bir dini grubun üyelerine karşı ayrımcılığı kınadıkları kaydedildi.

Raporda, Türk hükümetine göre nüfusun yüzde 99’unun Müslüman ve bu kesimin yüzde 78’inin de Hanefi Sünni mezhebinden olduğu, diğer dini grupların temsilcilerinin tahminlerine göre bu grupların da nüfusun yüzde 0,2’sini oluşturduğu belirtildi. KONDA’nın 2019 yılı ocak ayında yayınladığı son ankete göre nüfusun yüzde 3’ünün kendilerini ateist, yüzde 2’sinin de herhangi bir dine inanmayan olarak tanımladığı kaydedildi.

Alevi gruplarının liderlerinin tahminlerine göre Alevi Müslümanlar’ın nüfusun yüzde 25 ila 31’ini oluşturduğu ifade edilirken, KONDA araştırma şirketininse Alevi nüfusunu 5 milyon civarı kişi, yani nüfusun yaklaşık yüzde 6’sı olarak tahmin ettiği belirtildi. Şii Caferi toplumununsa nüfusun yüzde 4’ünü oluşturdukları tahmininde bulunduğu kaydedildi.

Müslüman olmayan dini grupların çoğunlukla İstanbul’da ve diğer büyük kentlerde, ayrıca güneydoğuda toplandığı ifade edilirken, tam rakamlar mevcut olmasa da bu grupların kendi tahminlerine göre ülkede yaklaşık 90 bin Ermeni Ortodoks Hıristiyan, 25 bin Roma Katolik, 12 ila 16 bin Yahudi’nin olduğu bilgisi paylaşıldı. Bunun yanında, 25 bin Süryani Ortodoks Hıristiyan, 15 bin Rus Ortodoks Hıristiyan ve 10 bin Bahai’nin bulunduğu tahmin edildiği belirtildi. Ayrıca 7 ila 10 bin Protestan ve evanjelik Hıristiyan mezhepler, 5 bin Yehova Şahitleri, 3 binin altında Keldani Hıristiyanları, 2 bin 500’den az Rum Ortodoks Hıristiyan ve 1000’in altında Ezidi’nin olduğu ifade edildi. (Amerika'nın Sesi)